

ПРЕДГОВОР

Малцина са чували името на римския граматик Теренциан Мавр (I – II в.) и дори само заглавието на книгата му „*За буквите, слоговете и размерите*“. Но една негова фраза продължава да живее близо двадесет века след автора си. Обикновено тя се цитира като *Habent sua fata libelli*, сиреч книгите имат своята съдба, и ѝ се придава смисъл, по-широк от първоначално вложения в нея. В оригиналния си вариант тази фраза се предхожда от *pro captu lectori*, т. е. според това, как ги приема читателят. Ние не знаем каква ще бъде понататъшната съдба на тази книга, но смятаме за необходимо да кажем няколко думи за досегашната ѝ съдба.

Заслугата за появата ѝ на бял свят принадлежи преди всичко на издателство "Народна просвета". След като в течение на няколко години публикува книгите "Бележити български физици", "Бележити български химици", "Бележити български геолози", "Бележити български ботаници" и "Бележити български географи", през 1983 г. това издателство чрез математическата си редакция се обърна към Съюза на математиците в България за съдействие по написване и на книга "Бележити български математици". На едно разширено заседание на ръководствата на редакцията и Съюза, което се състоя на 26 септември 1983 г. бяха определени редакционна колегия и съставители, които да извършат необходимата организационна — с други думи, съставителска работа по създаването на такава книга. Решено бе книгата да съдържа научни биографии само на покойни български математици. При първото си събиране съставителите сметнаха за целесъобразно прилагателното "бележити" да отпадне от заглавието на книгата. Така се стигна до проект за сборник от статии под наслов "Български математици".

Ръководени от различни съображения, съставителите на „Български математици“ решиха да включат в книгата научни биографии на онези личности, за които има достатъчно основание да се смята, че са оставили следа в историята на родната ни математика. Кои са тези хора — това може да се види от съдържанието на книгата. Реши се още за по-изтъкнатите ни учени да се поместят паралелни статии върху едни или други аспекти на творчеството им. Необходимо е да се отбележи, че всяка претенция на съставителите за оптимално решение както в персонално, така и в тематично отношение, би била проява на нескромност. Съвсем вероятно е в книгата да не са включени някои хора, които са заслужавали това. Също така вероятно е изборът на споменатите аспекти да не е най-сполучливият. Известно утешение от неуспехите може да се намери в надеждата, че в случай че книгата намери добър прием — евентуалните пропуски биха могли да се запълнят в едно следващо издание, което впрочем непременно трябва да бъде поне в две части.

Изтъкваме последното обстоятелство, защото се оказа, че първоначално предвиденият за книгата обем е крайно недостатъчен. Естествено, вече е късно за обсъждане на тези въпроси, но този факт хвърля известна светлина както върху структурните особености на книгата, така и върху обема на отделните статии.

Един от въпросите, който трябваше да се реши, бе кой да пише. Нямаме претенции, че той е получил най-правилния си отговор, макар и да се стремяхме да се обръщаме към автори, които по един или друг признак стоят най-близо до темата. Искаме да вярваме, че в общи черти поне не са допуснати големи грешки, а там, където евентуално не сме съобразили за по-подходящ автор, предварително молим за извинение.

* Бягат невъзвратимите години

Математическата колегия общо взето се отзова с готовност на апела на съставителите, макар и в отделни случаи да имаше откази. Дължим да подчертаем с благодарност, че през цялото време срещаме разбиране и съчувствие от страна на „Народна просвета“ и поспециално от завеждащия математическата редакция, д-р. Копринка Михайлова, за което още веднъж изказваме признателността си.

В изолирани случаи някои от авторите предложиха в книгата да се включат вече публикувани техни статии. В други случаи това се налагаше от факта, че днес няма жив човек, който да може да напише толкова сполучлива статия за някой български математик, колкото вече публикувана. Типичен случай от този род е научната биография на Аркадий Стоянов от Благовест Долапчиев и Иван Малчев, които в продължение на дълги години са били в непрекъснат професионален и личен контакт с този наш учен. Този пример съвсем не е изолиран: за някои от българските математици са поместени спомени и отзиви от няколко автора: сметнато бе, че по този начин личността ще може да бъде погледната от различни ъгли.

Естествено, цялата отговорност за всяка статия се носи от автора ѝ, а субективни преценки, тълкувания и обяснения са очевидно неизбежни. И все пак струва ни се, че е наш дълг да направим кратка апология за всички автори.

Едно начинание като настоящото по думите на Гьоте няма край — краят му трябва да се обяви. И така, съставителите на тази книга трябва да обявят края на работата си. ако не искат да рискуват сами да влязат в нея. За най-подходящ финал те смятат стихотворната парафраза на формулата, с която римските консули са приключвали отчетната си реч, преди да предадат пълномощията си на своите приемници: *Feci quod potui, faciant meliora potentes* — направих каквото можах; нека онези, които могат, да направят по-хубави неща.

Накрая, приятен дълг ни е да изкажем благодарност както на математическата редакция на издателство „Народна просвета“, така и на авторите на отделните статии за отговорната им работа и благосклонното участие.

Отделно благодарност дължим на редакторана книгата проф. д-р Спас Манолов за ценната и ползотворна работа по окончателното оформяне на ръкописа.

С внимание и благодарност ще приемем всички препоръки за подобряване на структурата и съдържанието на книгата.

Иван Чобанов, Петър Русев

София, 18 ноември 1986 г.